

Nederrock

Pieter Keiman

© 2020 P. Keiman / Uitgeverij U2pi

Titel: Nederrock

Auteur: Pieter Keiman

Uitgeverij U2pi BV, Den Haag, www.uitgeveriju2pi.nl

Druk: JouwBoekdrukkerij.nl

ISBN: 978-90-8759-953-9

NUR: 320

DTP en Design: cQuence Multimedia

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enige andere manier, zonder voorafgaande toestemming van de uitgever.

Nederrock

Rock `n roll

'Kom van dat dak af!', zongen Peter Koelewijn en zijn Rockets om het hardst in 1959 en Nederland zou nooit meer hetzelfde zijn. Het nummer sloeg in als een bom en baande het pad voor de Nederlandse rock `n roll. Feitelijk vervolgde Koelewijn de weg die was vrijgemaakt door de indorockers als de Tielman Brothers en de Blue Diamonds. Zij hadden de muziek overgenomen van hun Amerikaanse bevrijders en meegebracht naar Nederland. Rock `n roll was de eerste populaire muziek in ons kikkerlandje en juist in 1959 werd voor het eerst popmuziek gedraaid op de Nederlandse radio: bij de VARA in Tijd voor Teenagers en bij de AVRO in Tussen 10+ en 20-.

Kom van dat dak af weerspiegelt precies hoe maf en onwetend we waren in 1959. De oorlog, de bevrijding en de grauweheid van de wederopbouw in de jaren `50 lagen nog vers in het geheugen, van emancipatie was nog geen sprake en het woord ontzuiling moest nog worden uitgevonden. Jongeren spiegelde zich nauwelijks af als aparte groep en kenden nog geen manieren om zich te ontworstelen aan het

doorsnee burgerlijk bestaan. Het levensgevoel uit de Amerikaanse rock `n roll, dat voortkwam uit de blues, folk- en countrymuziek en met ingrediënten als hang naar vrijheid, het maken van andere beslissingen dan je ouders en leraren en vrije seks, hoorden bij het soort denken dat in Nederland nog ontdekt moest worden.

Nederbeat

Vanaf 1964 namen Britse bands als de Beatles, andere groepen uit Liverpool en de Rolling Stones de voorttrekkersrol van de Amerikanen over met vooral beatmuziek. De komst van zeezender Veronica zorgde voor een platform waarop nieuwe Nederlandse beatbands zich naar Brits voorbeeld konden manifesteren. De Golden Earrings, de Motions, de Outsiders, de Ro-d-ys, de Shoes, Les Baroques, Q65, de Hunters, de Sandy Coast, de Haigs, ze maakten er allemaal gretig gebruik van. De populariteit van de nationale en internationale beat zorgde voor een nieuwe subcultuur in de popmuziek: de hitparadepop. Bands schreven en speelden muziek met als doel in de hitlijsten te komen en hun platen te verkopen.

Vanaf 1967 kreeg de hitparadepop tegengas van de

albumrock. Deze muziek werd met een meer creatief doel, als uitlaatklep, of zelfs als statement, gemaakt en week dan ook sterk af van de Nederbeat die meer commerciële gedachten als fundament had. Groepen als Rob Hoeke's Rythem & Blues Groep en Cuby & the Blizzards maakten bluesrock, de Swinging Soul Machine soul en CCC Inc folkrock.

Nederrock

De muziekontwikkelingen in Nederland begonnen in een stroomversnelling te geraken. Vanaf 1968-1969 verschenen de eerste echte nederrockbands ten tonele. Earth & Fire was de eerste Nederlandse band die psychedelische rock maakte, Ekseption en Supersister kozen voor symfonische rock en Brainbox bracht een mix van gitaar- en bluesrock. Bands als de Golden Earring en Sandy Coast gingen over van beat naar rockmuziek en Shocking Blue scoorde een nummer één hit in Amerika met Venus. Al deze bands werden sowieso succesvoller in het buitenland, niet in de laatste plaats door de veel betere kwaliteit van de toegepaste Engelse taal. Dit in tegenstelling tot de nederbeatbands die vaak zongen in het zogenoemde steenkolen Engels.

De grootste verrassing in die tijd was het album Angels van de Angels. Deze rockband van Brabantse bodem blonk uit met een mix van blues-, hard-, psychedelische, en progressieve rock. Nummers als *Raziel*, *Little Red Italian Angel*, *Where Did my Angel Go* en *Angel You* illustreren met wat voor kleurrijk pallet zanger Mike Patierne, zessnarenwonder Jan Bolther, drummer Casper de Geus en bassist Peter Marckx schilderden. De band stuitte stilistisch gezien alle kanten op, scheen van alle rockmarkten thuis te zijn en experimenteerde naar hartenlust. Popjournalisten probeerden de groep wanhopig in een hokje te stoppen, maar daar waren ze veel te veelzijdig voor. Het tweede album van de band bevatte wederom enkele pareltjes zoals *Angel Tannery*, *Little Angel*, *Racing Angel* en *Angelgraphy*, stuk voor stuk andere songs, vernieuwend, maar ook zo identificeerbaar met de nummers van het debuutalbum. Vaak werden de beide elpees van de Angels de eerste Nederlandse conceptalbums genoemd. De Angels zetten hiermee een standaard die slechts door een enkele andere band bereikt

werd. Misschien wel alleen door de Golden Earring en door Focus, de latere band van dat andere Nederlandse gitaarwonder, Jan Akkerman.

Middle-of-the-road

In augustus 1974 maakte de Nederlandse regering een einde aan de uitzendingen van de zeezenders Veronica en Radio Noordzee. De publieke popzender Hilversum 3, met voor elke omroep een eigen uitzenddag, slaagde er niet in een plek in de harten van de jongeren te veroveren. De succesvolle namen uit de nederrockperiode verdwenen in de anonimiteit, naar het buitenland of schoolden zich om tot nieuwe muziekstijlen. Pas in 1978 schreef een veteraan weer eens geschiedenis door een regelrechte nederrockklassieker uit te brengen. *Saturday Night* deed Nederland weer eens ouderwets op haar grondvesten schudden en Herman Brood deed er nog een schepje bovenop met *Rock 'n Roll Junkie*.

Maar toen was het nederrocktijdperk al definitief voorbij. De hitparades werden vanaf de tweede helft van de jaren '70 gedomineerd door middle-of-the-road acts als Teach-in, Luv, Lucifer, Anita Meyer en

Pussycat. De populaire disco- en punkrages volgden snel in dat spoor. Misschien waren Herman Brood & His Wild Romance, Gruppo Sportivo, Kayak, de Meteors en Vitesse wel de laatste Nederlandse bands die met hun eigen varianten een poging deden de oude nederrocktijden te laten herleven.

Katherine Paalgraven,
Den Haag april 1979

Hoofdstuk 1

'Dames en heren, zoals u misschien al gemerkt heeft, heeft de gezagvoerder de landing ingezet en de lampjes riemen vast aangedaan. U wordt vriendelijk verzocht plaats te nemen op uw stoel, de stoelriem om te doen, de leuning van uw stoel omhoog te doen, de tafeltjes op te klappen en geen gebruik meer te maken van de toiletten. Over ongeveer twintig minuten zullen we landen op de internationale luchthaven van Gambia, Banjul. Na de landing wordt u verzocht te blijven zitten met de stoelriemen vast, totdat het toestel helemaal tot stilstand is gekomen. Past u op met het openen van de handbagagebakken, er kan handbagage verschoven zijn en die kan er uitvallen. De temperatuur in Banjul is 35 graden en het is overwegend zonnig. Het tijdsverschil met Nederland bedraagt één uur, in Gambia is het een uur later. Wij danken u hartelijk dat u heeft gevlogen met Dutch Air Lines en namens de volledige bemanning en mijzelf wens ik u een heel prettig verblijf in Gambia.'

Gerrit Meijer gespte zijn stoelriem om, schoof het luikje van het raampje waaraan hij zat helemaal open en verzette zijn horloge van twee uur naar drie uur. Hij keek naar buiten en zag de brede, trechtervormige riviermonding van de Gambia onder zich voorbij schuiven. De Boeing 737 800 maakte een wijde bocht naar rechts, tot ver boven de Atlantische Oceaan en draaide vervolgens weer terug, bijna loodrecht op het roodbruine en groene land onder hem. De kleine, kalende journalist zag duidelijk de witte golven van de branding op het goudgele strand rollen en hij herkende wegen, hotelcomplexen en terwijl het toestel lager en lager ging vliegen ook huisjes, akkertjes, auto's en mensen.

Enkele minuten later maakte het vliegtuig zachtjes contact met de West-Afrikaanse bodem en remde het toestel hard af. Vervolgens taxiede de Boeing richting het hoofdgebouw van de internationale luchthaven van Gambia. Op het wat vreemd gevormde, maar modern ogende gebouw stond met grote letters "Banjul International Airport", maar de letter I van International ontbrak en een aantal van de overige letters was niet geheel compleet.

Er werden twee trappen tegen het Nederlandse chartertoestel gereden en even later was het Gerrits beurt om uit te stappen. Hij werd meteen overvallen door een hete wind die als een föhn op zijn warme, Europese kleding blies. Onderaan de trap schoof hij het handvat van zijn rolkoffertje uit en liep hij met de stroom passagiers mee naar de

gereedstaande airportbussen die de paar honderd meter naar het hoofdgebouw zouden gaan overbruggen. Binnen in het gebouw zorgden verrijdbare airco-units voor wat koelte. Hij sloot aan in de rijen voor de loketjes van de immigratiedienst. Hij gaf op zijn beurt zijn paspoort en het in het vliegtuig ingevulde kaartje aan de zeer ernstig kijkende, bruin geüniformeerde ambtenaar. Die keek in zijn paspoort, stempelde het reisdocument en gaf de onderste helft van het kaartje aan de reporter. De freelance journalist en schrijver sloot aan bij de kleine, piepende bagageband en had even later zijn koffer te pakken. Die werd bijna meteen uit zijn handen gegrist door een grote Gambiaan die oranje en blauwe kleding droeg en het woord “porter” achter op zijn hemd had staan.

‘West-Afrika Tours?’, vroeg hij geheel overbodig omdat dat met grote letters op het kofferlabel stond. Gerrit Meijer knikte alleen maar en de Gambiaanse drager drong brutaal voor bij de bagage-inspectie. De reporter meldde zich bij de host van West-Afrika Tours en ontving een enveloppe en een busnummer. De drager sjuowde zijn koffer naar de juiste bus en hield zijn hand open. De Nederlandse journalist drukte hem een munt van vijftig eurocent in zijn handen en dat leek voldoende te zijn. Bij de bus stond nog een porter die de koffers inlaadde en die vroeg ijskoud een euro om de koffer in de laadbak van de bus te zetten. Ondanks dat veel Nederlandse toeristen hier intrapten, haalde Gerrit zijn schouders op en nam hij plaats in de moderne touringcar.

De bus reed de zwetende toeristen het vliegveld af en alle passagiers kregen een geweldige cultuurschok te verwerken vanaf het moment dat het voertuig de openbare weg opdraaide. Die weg was weliswaar verhard, maar naast het donkergrijze asfalt lagen aan weerskanten brede, roestbruine zandstroken die, zwaar vervuild met zwerfafval, dienst deden als voet- en fietspad, werkplaats, marktterrein, bushalte en autokerkhof. Soms werden de stroken onderbroken door onverharde op- en inritten en een soort openluchtshowrooms voor met stof bedekte auto’s. De Gambianen liepen overal kris kras tussendoor op hun flip flops.

Intussen begon de host van West-Afrika Tours het een en ander uit te leggen over het kleinste land van Afrika en de bijna tweemiljoen bewoners. De reporter kreeg mee dat de bevolking overwegend islamitisch was, grotendeels bestond uit de Wolof- en Madinkastammen en dat buiten de etnische talen Engels de officiële spraak van Gambia was. In het land werd betaald met de Gambiaanse Dalasi (GMD) waarvan er ongeveer vijftig in een euro gingen. Dat bedrag was tevens het gemiddelde daginkomen van een inwoner

van dit West-Afrikaanse landje. Gambia werd geheel omsloten door Senegal waar de officiële taal Frans was, maar de stammengrenzen hielden historisch gezien geen rekening met de later, door de Fransen en Engelsen, vastgelegde koloniale landafbakening.

Tot zover ving Gerrit Meijer niets nieuws op. Al deze informatie had hij ergens lezend tot zich genomen. 'Hier rechts bevindt zich het gebouw van de West Africa Bank. Hier kunt u ook geld opnemen met uw creditcard', ging de host verder. 'Nu draaien we de Senegambia Strip op. Dit is de belangrijkste toeristische straat van Gambia met veel winkeltjes, restaurants, wisselkantoorpjes, taxi's en de Local Art Market. Ik kan u aanraden om in één van deze plaatselijke bankjes geld te wisselen, want zij rekenen veel minder provisie dan in het hotel.'

De bus stopte bij de ingang van het Senegambia Beach Hotel en de freelancer had als eerste zijn koffer uit de laadbak van de touringcar te pakken. Hij liep door naar de receptie en checkte in. Een heel vriendelijk meisje bracht hem naar zijn kamer, die zich net als alle andere verblijven in kleine gebouwtjes van twee verdiepingen in een grote tropische tuin bevond. Het meisje, dat zo zwart was als ebbenhout, opende G18 voor hem op de begane grond en legde uit hoe de tv, de airco en het koelkastje werkten. Ze plaatste zijn koffer op het rekje en Gerrit gaf haar een euro.

Gerrit Meijer trok snel een korte broek, een flanellen overhemd en sandalen aan en liep terug richting het hoofdgebouw. Terwijl de laatste nieuwkomers nog stonden in te checken, liep hij al de strip op. Meteen werd hij aangesproken door Gambianen die hem souvenirs wilden verkopen, geld wilden laten wisselen, hem mee wilden nemen in een taxi of in hun restaurant of op hun terras wilden hebben. Tegen de eersten deed de freelancer nog gemaakt vriendelijk, maar al na een paar minuten had hij er genoeg van. Hij besloot de zwarten, die hem met uitgestoken hand vroegen: 'Welcome to the Smiling Coast my friend, where are you from? Is this the first time in the Gambia?', te negeren en dat leek al snel de beste manier om met de opdringerige verkopers om te gaan.

De reporter liep een onopglijk kantoortje van de Western Union binnen en legde twee briefjes van vijftig euro op de kleine balie neer. De dienstdoende Gambiaan pakte een rekenmachientje en tikte honderd maal 55,5 in. Hij zou dus 5.550 GMD krijgen en de bediende rekende slechts vijftig GMD provisie. Hij pakte een stapel briefjes en begon 55

biljetten van honderd GMD af te tellen. Gerrit telde mee en de wisseltruc verliep snel en eerlijk.

Gerrit nam de stapel smerige en stinkende geldbriefjes aan, liep naar buiten en nam plaats op het eerste beste terras. Hij vroeg een biertje en hij kreeg een groen flesje Julbrew voor slechts 60 GMD. Het in Gambia gebrouwen bier was goed koud en smaakte prima. Hij wees de menukaart af en pakte zijn notitieboekje. De reporter schreef snel zijn eerste bevindingen van het kleine West-Afrikaanse land op en bestelde nog een biertje.

Het was nu maandag 12 november en morgen zou hij eindelijk de ex-zanger en de ex-zangeres van de Angels ontmoeten, Mike Patierne en Stella Griffioen, die al ruim 45 jaar in Gambia woonden. Het had nogal wat voeten in de aarde gehad om de man en zijn partner te traceren, maar via zijn voormalige platenbaas en enkele oud-bandleden was hij hem op het spoor gekomen. Hij had tientallen vragen opgeschreven voor de oude rocklegende en morgen zou hij hem eindelijk in levende lijve ontmoeten.

Gerrit vroeg om de menukaart en bestelde Chicken Yassa, een heerlijk pittig Gambiaans rijstgerecht met kip en groente. Hij bestelde nogmaals een Julbrew en moest uiteindelijk 530 GMD afrekenen.

Hoofdstuk 2

Gerrit Meijer nam plaats aan de gereserveerde tafel in de bar in het hoofdgebouw van het Senegambia Beach Hotel. Het was verder rustig in de ruimte zo om half elf in de ochtend. De meeste hotelgasten lagen aan het strand of aan een van de twee grote zwembaden of waren die morgen vroeg opgehaald voor een excursie. De freelance reporter bestelde een kop koffie en wachtte geduldig op zijn gasten.

Ruim een kwartier later dan afgesproken meldde zich een ouder stel bij de barbediende. De man was groot en breed en had kortgeknipt, grijs krullenhaar. De wat mollige vrouw was een kop kleiner dan de man en haar korte haren waren zilverwit van kleur. Ze droegen beiden een lange, katoenen broek en dichte schoenen. De man droeg verder een wit flanellen hemd en hij had een leren tas om zijn schouder die wel wat weg had van de legerpukkels van vroeger. De vrouw droeg een wit hemdje dat heel strak om haar grote borsten zat.

De barbediende leidde de beide zeventigers naar de tafel van de reporter en nam hun bestelling op. 'Meneer Meijer?', vroeg de grote man en stak zijn hand uit.

'Ja, Gerrit Meijer.'

'Mike Patierne', zei de nieuwkomer. 'En dit is Stella Griffioen.'

'Gerrit Meijer', stelde de journalist zichzelf nogmaals voor en hij schudde de handen van zijn gasten.

'Sorry dat we een beetje te laat zijn, maar dat Gambiaanse kwartiertje komt door het verkeer', opende de grote man het gesprek.

'Geef niet hoor', zei de reporter beleefd en hij wachtte tot de bediende de koffie geserveerd had. 'Ik zal nog even uitleggen wat precies de bedoeling is. Ik had het al wel per brief laten weten, maar dat is alweer maanden geleden.' Zijn gasten knikten alleen maar. 'Ik ben freelance journalist en schrijver en ik ga uw verhaal aanbieden aan het populaire tv-programma Classic Songs, Classic Lyrics. Dat is een vervolg op Classic Albums waarin, de naam zegt het al, klassieke rock- en popalbums besproken en doorgelicht werden. In dat programma kwamen zoveel mogelijk de bandleden zelf en hun medewerkers zoals managers, platenbazen en studioteknici aan het woord. U als oprichter, zanger en tekstschrijver van de Nederlandse rockband de Angels bent voor mij natuurlijk een zeer gewild persoon om te interviewen voor het vervolg op dit programma.'

Uw teksten spraken, en spreken feitelijk nog steeds, enorm tot de verbeelding en ik denk dat Classic Songs, Classic Lyrics zeer geïnteresseerd zal zijn in uw verhaal.'

'Oké, tot zover had ik het begrepen', zei de oud-zanger. 'Wel wil ik snel enkele huishoudelijke regeltjes afspreken. Wij zijn Mike en Stella en je mag ons gewoon bij de voornaam noemen en ons tutoyeren, goed?'

'Afgesproken.'

'Over de gage. Jij had voorgesteld om 10.000 euro voor de stichting te doneren.'

'10.000 Ja. En nog eens 10.000 als jullie verhaal met succes omgezet wordt tot een aflevering van het programma. Dus hoe interessanter je verhaal en de uitleg van de teksten is, hoe beter de kijkcijfers en ons aller inkomen zal zijn.'

'Oké, prima.'

'Maar denk je dat kijkers van een programma zitten te wachten op de uitleg van songteksten die vijftig jaar geleden geschreven zijn?', vroeg Stella verbaasd en Mike knikte beamend.

'Stella, Mike, ik denk dat jullie maar amper beseffen hoe populair de muziek van de Angels was en ook nu nog is.' De freelancer dook in zijn aktetas en haalde er enkele A-kaartjes uit: 'Kijk, dit is een overzicht van de Top 100 Aller Tijden van 1984. De Angels staan niet alleen op 1, maar komen nog eens viermaal voor in de lijst. Dat is echt ongekend voor een Nederlandse band. In de Top 2000 van Radio 2, van twee jaar geleden, stond de band nog steeds zesmaal genoteerd en in de Top 4000 van Radio 10 maar liefst negen maal.'

Stella nam de twee vellen papier aan en bekeek ze samen met Mike.

Plt	Titel	Artiest/Groep	Jaar
1	Raziel	Angels	1969
2	Stairway to heaven	Led Zeppelin	1972
3	Bohemian rhapsody	Queen	1975
4	Child in time	Deep Purple	1971
5	Whole lotta Rosie	AC/DC	1978
6	Hotel California	Eagles	1976
7	School	Supertramp	1974
8	Radar Love	Golden Earring	1973
9	Paradise by the dashboard l.	Meat Loaf	1978
10	Another brick in the wall	Pink Floyd	1979
11	Nights in white satin	Moody Blues	1968
12	Sultans of swing	Dire Straits	1978
13	Vienna	Ultravox	1981
14	Runnin' with the devil	Van Halen	1980

15	Forest, A	Cure, The	1976
16	I'm not in love	10CC	1975
17	Go your own way	Fleetwood Mac	1977
18	Hey Jude	Beatles	1968
19	Paranoid	Black Sabbath	1970
20	Roll over lay down	Status Quo	1975
21	Satisfaction	Rolling Stones	1965
22	Roxanne	Police	1979
23	Imagine	John Lennon & Plastic Ono Bd	1971
24	Music	John Miles	1976
25	More than a feeling	Boston	1976
26	Africa	Toto	1982
27	A whiter shade of pale	Procol Harum	1967
28	Private investigations	Dire Straits	1982
29	Down under	Men at Work	1982
30	Dreadlock holiday	10CC	1978
31	Sarah	Fleetwood Mac	1979
32	Mr. Blue Sky	Electric Light Orchestra	1978
33	I was made for loving you	Kiss	1979
34	Goodnight Saigon	Billy Joel	1982
35	Love hurts	Nazareth	1974
36	House of the rising sun	Animals	1964
37	Whole lotta love	Led Zeppelin	1969
38	Angel Tannery	Angels	1971
39	Twilight zone	Golden Earring	1982
40	Bridge over troubled water	Simon & Garfunkel	1970
41	Give up your guns	Buoys	1972
42	Don't look back	Boston	1978
43	Oerend Hard	Normaal	1977
44	Let it be	Beatles	1970
45	Sailing	Rod Stewart	1975
46	The river	Bruce Springsteen	1981
47	I will follow	U2	1982
48	Riders on the storm	Doors	1971
49	Maid of Orleans	Orchestral Manoeuvres i Dark	1982
50	Sailing	Christopher Cross	1981
51	Enola gay	Orchestral Manoeuvres i Dark	1982
52	Cambodia	Kim Wilde	1981
53	Heroes	David Bowie	1977
54	Waiting for a girl like you	Foreigner	1982
55	Year of the cat	Al Stewart	1977
56	Hey Joe	Jimi Hendrix Experience	1967
57	Rosanna	Toto	1982
58	Old and wise	Alan Parsons Project	1982
59	Wuthering heights	Kate Bush	1978
60	The winner takes it all	Abba	1980
61	Yesterday	Beatles	1965
62	In the ghetto	Elvis Presley	1969
63	So lonely	Police	1979
64	Halo of flies	Alice Cooper	1973
65	Bright eyes	Art Garfunkel	1979
66	Lola (live)	Kinks	1970
67	Turn of a friendly card	Alan Parsons Project	1980
68	So long	Fischer Z	1980
69	Easy livin'	Uriah Heep	1973
70	Little Red Italian Angel	Angels	1969
71	Down down	Status Quo	1975
72	Every little thing she does	Police	1981
73	Light my fire	Doors	1967
74	Give a little bit	Supertramp	1977

75	Real men	Joe Jackson	1982
76	In the air tonight	Phil Collins	1981
77	She's not there	Santana	1978
78	No woman no cry (live)	Bob Marley & Wailers	1975
79	Little Angel	Angels	1971
80	Samba pa ti	Santana	1973
81	Smoke on the water	Deep Purple	1973
82	Message in a bottle	Police	1979
83	Miss you	Rolling Stones	1978
84	Do you really want to hurt m	Culture Club	1982
85	Space oddity	David Bowie	1969
86	Dark Angel (Shake that ass)	Angels	1972
87	Need your love so bad	Fleetwood Mac	1968
88	Because the night	Patti Smith Group	1978
89	Fantasy	Earth, Wind & Fire	1978
90	Money	Pink Floyd	1973
91	Under pressure	David Bowie & Queen	1981
92	Sound of silence	Simon & Garfunkel	1966
93	Magnificent seven	Clash, The	1981
94	Born to be wild	Steppenwolf	1968
95	Belgie	Het Goede Doel	1982
96	Horse with no name	America	1972
97	If you leave me now	Chicago	1976
98	Eye in the sky	Alan Parsons Project	1982
99	Ben	Michael Jackson & Jackson 5	1972
100	Hurricane	Bob Dylan	1976

'Toch lopen onze inkomsten op de royalty's nogal terug de laatste jaren', zei de kleine vrouw ernstig. 'Als we geen andere inkomsten meer zouden hebben, zou onze stichting al verlies aan het draaien zijn.'

'Maar het is wel een mooie lijst, niet Mike?'

'Zeker, ik had dat ook niet verwacht. Maar dat van die royalty's klopt helaas ook. Daar moet Gambian Angels het niet meer van hebben.'

'Misschien komt dat wel door het feit dat er steeds minder naar de radio wordt geluisterd', opperde Gerrit Meijer.

'Of omdat onze muziek gewoon minder gedraaid wordt', lachte Mike.

'Hoe komt jullie stichting dan nu aan geld als ik vragen mag?'

'Onze belangrijkste inkomsten zijn tegenwoordig afkomstig van het verhuren van zeecontainer ruimte. Als mensen spullen uit Nederland willen opsturen naar Gambia, voor eigen gebruik of bestemd voor liefdadigheid, bijvoorbeeld kleding en speelgoed en dergelijke, betalen ze een relatief klein bedrag en dat komt ten goede van de stichting. Spullen die wij zelf naar Gambia halen, kunnen zo voor niets mee. Wij zijn zelf in dienst van de stichting, maar wij hebben weinig salaris nodig. Om de containers te lossen, nemen we gewoon Gambianen in dienst en die werken per geloste container. Verder

hebben we een paar locals in vaste dienst en die nemen ons heel veel werk uit handen. Gelukkig zijn er steeds meer Nederlanders, maar ook Belgen, Duitsers en Zweden, die hier iets laten bouwen. Een tweede huis of gewoon een huis als ze zich hier definitief vestigen. Die mensen kennen inmiddels onze stichting en die maken grif gebruik van de containerservice. Hele interieurs, keukens en auto's worden er tegenwoordig verscheept.'

'Maar ook steeds meer handel zoals tweedehands kleding', vulde Stella aan.

'Weet je wat Gerrit,' zei Mike, 'rijd mogen mee naar Brikama. Daar ga ik geld brengen naar iemand. Dan kun je meteen een goede indruk opdoen van het echte Gambia.'

'Goed idee Mike', zei Stella. 'Vanmiddag moeten we containers gaan lossen en vanaf morgen zit ik een week of langer in Sanyang.'

'Goed, spreken we dat af dan?'

'Oké.'

'Dan haal ik je morgen om een uur of acht op.'

Hoofdstuk 3

De gele taxi met de herkenbare, groene strepen reed de strip op vanaf het Senegambia Beach Hotel. Van dit soort oude diesels, die allemaal in dezelfde kleur waren gespoten, reden er honderden rond in Gambia. Misschien wel duizenden, want ze maakten bijna de helft uit van het totale wagenpark van het kleine West-Afrikaanse land. De meeste waren Mercedessen, maar Mike had Gerrit die ochtend opgehaald in een oude Audi A4. De afgereden Duitse auto was feitelijk rijp voor de sloop, maar hij reed nog dus was hij nog in gebruik, ondanks dat de bekleding van het interieur overal kapot was, de achterraamen niet meer opengedraaid konden worden, de binnenspiegel eraf lag en de schokbrekers hun werk niet meer konden doen. De motor rammelde en tufte een ongelofelijke walm en stank uit de rottende uitlaat. Mike had het voertuig geleend omdat zijn eigen fourwheeldrive in reparatie was.

Bij de stoplichten vlakbij het vliegveld, die het overigens niet deden omdat de helft uit de grond gereden was, sloeg Mike rechtsaf richting Brikama. Dit was de grote, nieuwe vierbaansweg van Serekunda, de grootste stad van Gambia, via Brikama het binnenland in. De asfaltstroken waren glad en breed, maar toch kon Mike niet harder rijden dan ongeveer zestig kilometer per uur. Dit kwam doordat er steeds auto's in- en uitvoegden, zonder op het verdere verkeer te letten. Bovendien waren veel voertuigen dermate overbeladen dat ze niet harder konden, ondanks dat ze krakend, kreunend en zwarte dampen uitstotend hun uiterste best deden. Langs de weg, gescheiden door de altijd aanwezige zandstroken, waren kleine werk- en opslagplaatsjes, winkeltjes en handelspostjes als paddenstoelen uit de roodbruine grond gekomen. Omdat ze veelal opgebouwd waren met oude steenblokken en half verrotte golfplaten, leek het alsof ze er al tientallen jaren stonden. De wrakken die ervoor stonden, waren echter van veel jongere auto's dan die langs de weg naar Senegambia en leken de graadmeter te zijn voor de leeftijd van de wegen.

'Hoe ver is het nog naar Brikama?', vroeg Gerrit aan Mike.

'Oh, een kilometer of vijftien, maar we zijn er al over een half uurtje of zo hoor. Kijk, hier rechts is de geitenmarkt en hier links is de houtsnijmarkt. Zullen we even gaan kijken?'

'Best hoor.'

Mike gooide de taxi naar links en negeerde de toeterende auto's die uit de tegengestelde richting kwamen en op de rem moesten. Vlak voor een optrekkende bus taxi reed de ex-zanger van de Angels een omheind terrein op. In twee grote U-vormen waren een groot aantal even grote winkeltjes ondergebracht, die nog het meest leken op gevangencellen. In de verkoopplaatsjes stond allerlei houtsnijwerk en voor de winkeltjes waren tientallen houtsnijders bezig.

'De houtsnijmarkt is enkele jaren geleden op last van de president hier naar toe verplaatst', zei Mike. 'Maar nu komen er bijna geen toeristen meer en zijn de houtsnijwerkers grotendeels afhankelijk geworden van de verkoop aan souvenirwinkels in de stad en in de hotels, maar die kunnen ze niet zo goed oplichten natuurlijk, zodat ze nu veel minder verdienen. En de kinderen mogen niet meer binnen de hekken komen om te bedelen', wees hij op een tiental kleuters die aan het hek naast de poort hingen en riepen: 'Toubab, toubab.'

'Toubab betekent blanke en het is volgens mij het enige woord dat in het Wolof en in het Madinka hetzelfde is.'

De freelance journalist keek van de kinderen naar de vaardige houtsnijders die vier handen leken te hebben want ze zetten hun voeten in om de werkstukjes die ze onderhanden hadden, vast te houden. De meesten maakten beeldjes en maskers van tropisch hardhout, die na het snijden glad geschuurd werden en in- en uitgewreven werden met schoenpoets. Gerrit Meijer was totaal niet geïnteresseerd in de vervaardiging van de houten snuisterijen en op zijn aandringen stapten de beide toubabs weer in het rijdende wrak van Duitse afkomst.

Mike voegde in achter een doorgerotte en volledig afgeladen, oude Mercedes Sprinter waar allerlei troep bovenop lag. De cabine van het geroeste voertuig was helemaal behangen met vlaggetjes, vaantjes, stickers en lampjes. Er zaten wel vier man in het krappe rijdersgedeelte van de bestelbus waarvan de meest rechtse passagier tevens fungeerde als richtingaanwijzer. 'Dat soort busjes zijn meestal Senegalezen op doorreis', legde Mike uit. 'Om langs de kust van noord naar zuid of andersom in Senegal te gaan, moeten ze altijd door Gambia.' Tot grote ergernis van de reporter bleef Mike achter de stinkende Senegalese bus hangen tot ze aankwamen in Brikama.

Mike sloot aan in de file die zich langzaam richting het grote kruispunt midden in het stadje bewoog. Hier stond één van de weinige wegbewijzeringen die Gambia rijk was,

maar het witte bord met de zwarte letters werd bijna geheel aan het oog onttrokken door de geïmproviseerde dakjes, zeiltjes en golfplaatjes van permanente of tijdelijke kraampjes. Maar het bord was eigenlijk toch overbodig want wie hier niet rechtsaf richting Sifoe reed, verdween meteen in het onverharde doolhof dat het centrum van het stadje vormde. Mike sloeg rechtsaf, keerde de taxi en parkeerde het gele voertuig met de groene strepen vlak voor het drukke kruispunt. Hij pleegde snel een telefoontje en zei dat de vrouw waarmee hij afgesproken had, er over een kwartiertje zou zijn.

Op dat moment passeerde een zwaar beladen kiepwagen. Op de grote berg wit zand in de laadbak zaten drie Gambianen die een stapeltje golfplaten in evenwicht hielden. Mike wees op de kiepwagen met de drie assen: 'Stel dat ik zes kuub wit zand nodig heb. Dan bel ik de eigenaar c.q. chauffeur van die kiepwagen en die regelt een paar mannetjes voor vijftig GMD per dag. Hij heeft de dag ervoor tien liter diesel getankt voor 65 GMD per liter en hij moet vijftien kilometer heen en vijftien kilometer terug rijden. Dan is zijn tank weer leeg. Het zand kost hem een paar honderd dalasis. Als hij na een dag scheppen, rijden en lossen klaar is, heeft hij quitte gespeeld. En dan laten we de afschrijving en de onkosten van de vrachtwagen buiten beschouwing. Om iets te verdienen zal de chauffeur daarom alle vrachtjes of betalende passagiers opladen, bovenop het zand zoals je ziet. Als de wagen hierbij te zwaar belast wordt, dan is dat zo, jammer dan. Daar kan hij nu geen rekening mee houden. Hij moet nu geld verdienen en zal de risico's nemen.'

'Waar wil je naartoe Mike?'

'Gambia zelf kun je vergelijken met die kiepwagen. Het land wordt opgebruikt zonder rekening te houden met de toekomst. Men heeft nu geld nodig om te overleven. Bossen en bomen worden opgeofferd als bouw materiaal, stookhout en om houtskool te maken. De woestijn rukt vanaf het noorden op, het land wordt minder aantrekkelijk voor toeristen en als de kiepwagen het begeeft, kan hij alleen met buitenlandse hulp gerepareerd of vervangen worden. Maar voorlopig hobbelt hij diesel verbrandend, fijne stofdeeltjes verspreidend en luchtvervuilend door. Tot hij onherstelbaar versleten of beschadigd langs de kant van de weg belandt als bron van schaarse reserveonderdelen.'

'Je zou er depressief van worden.'

'Dat zou kunnen, maar de Gambianen laten zich niet kisten en ze blijven lachen. Dit is niet voor niets de Smiling Coast. Daar zal je ze hebben.' Mike stak zijn hand op. Een

gammel Suzuki jeepje stopte achter de taxi en Mike begroette de blanke bestuurster en haar Gambiaanse begeleider.

‘Wij gaan even naar de bank’, zei de ex-zanger tegen de reporter en hij verdween met de nieuwkomers in de drukte.

Gerrit nam plaats op de stoep voor het gebouwtje van Africell. Deze Afrikaanse internetprovider deed goede zaken want elke Gambiaan, hoe arm of rijk ook, bleek over een mobieltje te beschikken. En natuurlijk moesten er regelmatig simkaartjes aangeschaft worden of moest er beltegoed aangevuld worden. De freelancer keek naar de onophoudelijke stroom verkeer die zich in twee richtingen over het kruispunt wurmde. Grote en kleine vrachtwagens, taxi’s, moderne SUV’s, ezelkarretjes, er leek geen einde aan te komen.

Een groen busje, dat vrijwel geen deuken en krassen vertoonde, stopte achter de Suzuki van Mikes afspraak en er kwam een goed geklede Gambiaan uit. In zijn smetteloze spijkerbroek, overhemd en dichte schoenen viel hij meteen op. De man pakte een doosje van de bijrijdersstoel en liep op zijn gemak het kantoortje van Africell binnen. Terwijl Gerrit vriendelijk, maar kordaat een petjesverkoper doorverwees, kwam de koerier weer naar buiten met een ander pakketje. Hij legde het doosje in zijn auto en rookte op zijn gemak een sigaret om zich vervolgens weer in de stroom optrekkende en remmende voertuigen op te laten nemen.

Gerrits oog viel op de zandstrook waarop Mike de taxi geparkeerd had. Het stof verspreidende lint langs de slecht verharde weg lag vol afval en dat was niet alleen van vandaag of gisteren, of van vorige week of zelfs van vorige maand. Hier wordt gewoon nooit iets opgeruimd bedacht de journalist terwijl hij een verkoper van T-shirts, die te vies waren om aan te pakken, probeerde te negeren.

‘Hey mister, taxi!’, riep een rasta man vanuit een stilstaand geel voertuig met groene strepen zonder op het toeterende verkeer achter hem te letten. Drie vrouwen, die net uit een overvolle busstaxi waren gestapt, begonnen vlak naast hem een luidruchtige discussie waarbij alleen gesproken en niet geluisterd leek te worden. Een twaalftal jonge kinderen in stralend blauw met witte schooluniformen stapte uit de bak en de dubbele cabine van een grote pick-up. Ze liepen in de richting van de reporter en twee van hen kwamen op hem af om hem breed lachend een handje te geven.